

सात्पासिलिछो गाउँपालिका, भोजपुर

आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावना :

नेपालको संविधान २०७२ ले सामन्ती, निरंकुश, केन्द्रीकृत र एकात्मक राज्यव्यवस्थाले सृजना गरेका सबै प्रकारका विभेद उत्पीडनको अन्त्य गर्दै नागरिक स्वतन्त्रता, मौलिक अधिकार, मानवअधिकार, निष्पक्षता, समक्ष न्यायपालिका र कानूनी राज्यको अवधारणा लगायतका लोकतान्त्रिकमूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवाद प्रति प्रतिवद्ध रही समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्ने, संघीय लोकतान्त्रिक गाणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्ने प्रतिवद्धता गरेकोले,

संविधानको मौलिक हकले आदिवासी जनजाति तथा अल्पसंख्यक सीमान्तीकृतको सरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने र प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो पहिचान सहित नामकरण, जन्मदर्ता र सर्वाङ्गीण विकासको हक सुनिश्चित गरेकोले,

संविधानको निर्देशन सिद्धान्तले नेपाल पक्ष भएका अन्तराष्ट्रिय सम्झौताहरुको कार्यान्वयन गर्ने र आदिवासी जनजातिको पहिचानसहित सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गरेको, स्थानीय तहको जातजाति तथा आदिवासी जनजाति तथ्याङ्को अभिलेख तयार गर्ने र व्यवस्थापन गर्ने अधिकार संविधानको अनुसूची-८ र ९ मा निर्दिष्ट गरेकोले,

नेपाल पक्ष रहेको आदिवासी तथा जनजाति सम्बन्धि महासन्धि नं. १६९(१९८९) कार्यान्वयनका लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको सिफारिस (प.स. २०७५/०७६, च.नं.१७४२ मिति २०७५।१।०४) कार्यान्वयनका लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, (सामाजिक समावेशीकरण तथा समाजिक सुरक्षा शाखा) को प.स. २०७५/७६, चलानी नं. १४५ तथा मिति २०७६/०१/०४ द्वारा स्थानीयतहलाई कार्यान्वयन गर्न गरिएको परिपत्र कार्यान्वयन गर्ने आवश्यक भएकोले, यो आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९ कार्यान्वयनका लागि निर्माण गरिएको छ।

पच्छेद-१

प्रारम्भक

०१. सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यो कार्यविधिको नाम “आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तत्काल प्रारम्भ हुनेछ ।

०२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (१) “आदिवासी जनजाति” भन्नाले आफ्नो मातृभाषा, परम्परागत रीतिरिवाज, छुट्टै साँस्कृतिक पहिचान, छुट्टै सामाजिक संरचना र लिखित वा अलिखित इतिहास भएका वा नेपाल पक्ष राष्ट्र रहेको अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठनको आदिवासी जनजाति सम्बन्धी महासचिव नं. १६९(१९६८), को धारा-१ को अधिकार अनुकूल भिन्न आदिवासी/जनजातिका पहिचान चाहने जाति वा समुदायलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (२) “आदिवासीजनजातिकार्यसमूह” भन्नाले साल्पासिलिछो गाउँपालिकाभित्रका आदिवासीजनजातिको सूची निर्धारणगर्नकालागी गाउँपालिकाले नियुक्त गरेको ३ सदस्यीयव्यक्तिहरूको कार्यसमूह सम्झनु पर्दछ । उप्रान्तयसलाई “कार्यसमूह” भनिनेछ ।
- (३) “संयोजक” भन्नाले आदिवासीजनजातिकार्यसमूहको संयोजकलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (४) “सदस्य” भन्नाले आदिवासीजनजातिकार्यसमूहको सदस्यलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (५) “गाउँपालिका” भन्नाले साल्पासिलिछो गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (६) “गाउँ सभा” भन्नाले संविधानको धारा २२२ अनुरूप गठित साल्पासिलिछो गाउँपालिकाको गाउँसभालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (७) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस कार्यविधिअन्तर्गत बनेको कार्यविधिमा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद -२

उद्देश्य

०३. कार्यविधिको उद्देश्य

(१) दफा -२ (१) कामापदण्डहरु पुगेका साल्पासिलिछो गाउँपालिकाभित्रका आदिवासीजनजातिका सूची निर्धारण गरी तिनीहरुलाई संविधानप्रदत्तमानबअधिकार समावेशी समानुपातिकरूपमा उपभोग गर्ने व्यवस्थागर्नु गराउनु यस कार्यविधिको उद्देश्य रहेको छ ।

परिच्छेद -३

उद्देश्य

कार्यसमूहको गठन, नियुक्ति तथा सेवा सुविधा

०४. आदिवासीजनजातिकार्यसमूहको गठन : यस कार्य समूहरुको गठन देहायबमोजिमहुनेछ ।

(१) गाउँपालिकाको उपाध्यक्षकार्यसमूहको संयोजक रहनेछ ।

(२) भाषा, सस्कार संस्कृति, इतिहास सम्बन्धी स्थानीयज्ञाता मध्येवाट २ जना सदस्य । भाषा, संस्कृति विषयमा ज्ञान भएका वा अध्ययन अनुभवप्राप्त गरेको हुनुपर्नेछ ।

०५. कार्यसमूह सदस्यहरुको नियुक्ति

(१) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष कार्यसमूहको पदेन संयोजक हुनेछ ।

(२) कार्यसमूहको सदस्यहरुको नियुक्तिगाउँपालिकाको अध्यक्षले गर्नेछ । कार्यसमूहको सदस्यहरुको नियुक्ति तथा कार्यविवरण अनुसूचि ४ बमोजिम हुनेछ ।

०६. कार्यसमूहको सेवा सुविधा

(१) संयोजक बाहेकको कार्यसमूहका सदस्यहरुको सेवा सुविधा अधिकृत तहको सुनिश्चित गरिने छ ।

(३) कार्यसमूहको कार्यसम्पादनगर्न गराउनपालिका स्तरमा बैठक तथा कार्यशाला गोष्ठी लगायतको कार्य सम्पन्न गराउन आवश्यक परे खाजा तथा नास्ता व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्नेछ ।

परिच्छेद-४

कार्यक्षेत्र तथा अधिकार

०७. कार्यसमुहको कार्य क्षेत्र तथा अधिकार : कार्यसमूहको कार्यक्षेत्र र अधिकार देहायबमोजिम रहनेछन् ।

(१) कार्यविधिको परिभाषामानिर्धारित मापदण्डहरूका आधारमा आदिवासीजनजातिको सूची सहित प्रतिवेदननिर्माण गरी साल्पासिलिछो गाउँपालिकामा सूचीकरणकालागि सिफारिस गर्ने ।

(२) कार्यसमूहको कार्ययोजनाकार्यान्वयगर्न एक कार्यपात्र (Working Calendar)तोकिएको समयावधिभित्र सम्पन्नहुने गरी कार्यसमूहले स्वयंनिर्धारणगर्न सक्ने छ ।

(३) कार्यसमूहको अवधिगाउँपालिकाले निर्धारण गरे अनुसार हुनेछ । कार्य सम्पन्न समयअवधि एक महिनाको हुनेछ ।

(४) साल्पासिलिछो गाउँपालिका भित्रका मापदण्ड पुगेका जातजाति वा समुदायहरू बाट निश्चित ढाँचामा (अनुसूचि ५ बमोजिम) सूचीकरणकालागिआवश्यक सूचना (जातीगतविवरण) सहितआवेदनको मागगर्न सक्ने छ ।

(५) सूचीकरणप्रक्रियाको सूचनाप्रभावकारी रूपमाप्रवाहकालागि स्थानीय सार्वजनिक स्थानमा सूचनाटाँस गर्न सक्ने छ ।

(६) कार्यसमूहको कार्य प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्नका लागि स्टेशनरी लगायत प्रतिवेदन तयारका लागि आवश्यक विद्युतीय सामग्री कार्य सम्पन्न अवधि सम्म गाउँपालिकालाई मागगर्न सक्ने छ ।

(७) कार्यसमूहको कार्य प्रभावकारीरूपमागर्न गाउँपालिकाले उपयुक्त स्थानको व्यवस्थागर्नेछ ।

(८) कार्यसमूहले आदिवासी साल्पासिलिछो गाउँ कार्यपालिकासंग सम्बन्ध र समन्वय राखी कार्य गर्नु पर्नेछ ।

(९) आवश्यकतानुसार विभिन्न वडाहरूमा पुगि जातीय समूहमा आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यशाला गोष्ठीसंचालन तथा उपयुक्त माध्यमबाट आदिवासी जनजातिहरूको सूचिकरणका लागि सुझाव संकलन गर्ने ।

(१०) आदिवासी जनजाति राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन, २०५८ को सूचीकरण सम्बन्धीको मापदण्ड तथा अन्तर्राष्ट्रिय आदिवासी जनजाति मापदण्डको आधारमा अध्ययन गरि यस पालिकामा बसोवास गरेकाआदिवासी जनजातिहरूको सूचिकरणका लागिप्रतिवेदन सहित सिफारिश गर्ने ।

०८. कार्यसमूहको प्रतिवेदनको अनुमोदन :

(१) कार्यसमूहको प्रतिवेदनमा आदिवासीजनजातिका रूपमा सूचीकृत गर्न सिफारिस गरिएका सूची सहितका प्रतिवेदनलाई गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठकबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(२) गाउँ कार्यपालिकावाटप्रतिबेदन अनुमोदन भएपछिप्रतिबेदनमा आदिवासी जनजाति सूचीकृतका लागि सिफारिश गरिएकाआदिवासीजनजातिका सूची वेभसाईटमा सार्वजनिकगर्नुपर्नेछ । तत्पश्चात स्वतः कार्यान्वयनहुनेछ ।

०९. अनुसूची :

अनुसूची - १ : आदिवासी जनजातिका अधिकार कार्यान्वयनका लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको १५ वुँदे सिफारिस पत्र

अनुसूची - २ : प्रधानमन्त्रीतथामन्त्रीपरिषदको सचिवालयको परिपत्र

अनुसूची - ३ : संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको परिपत्र

अनुसूचि-४ : कार्यसमूह सदस्यहरुको नियुक्ति तथा कार्य विवरण

अनुसूचि -५ : आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यसमूहको सूचना

नाम :
पद : गा पा अध्यक्ष

नाम :
ठेगाना :

अनुसूचि ५

अनुसूची -५

आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यसमूहको सूचना
साल्पासिलिछो गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यसमूहको
अत्यन्त जरुरी सूचना

यस साल्पासिलिछो गाउँपालिकाको आदिवासी जनजातिहरूको सूचीकरण गर्नेउद्देश्यले साल्पासिलिछो गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको मिति: २०७९ ।११ |१४ गते बसेको ....औं कार्यपालिकाको बैठकबाट आदिवासी जनजातिहरूको
सूचीकरण कार्यविधि, २०७९ अनुमोदन भए बसोजिम आदिवासी जनजातिको सूचिकरणका लागि अध्ययन अनुसन्धान गरि
सुझाव पेश गर्न गाउँपालिका उपाध्यक्ष एवं आदिवासी जनजातिको सूचिकरण कार्य समूहको संयोजक श्री अस्मिता
कुलुंड को संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय कार्यसमूह गठन भई कार्यसमूहले कार्य प्रारम्भ गरिसकेको व्यहोरा सम्बन्धित
सबैलाई जानकारी गराईन्छ । आफुलाई आदिवासी जनजाति हौ भनी सूचीकरण गर्न गराउन चाहने र छुटै पहिचानको
माग गर्ने सामाजिक, सांस्कृतिक समुदायहरूले यो सूचना पहिलो पटक प्रकाशित भएको मितिले १५ दिन भित्र निम्न
विशेषताहरू समेत आधार मानी औपचारिक रूपमा आवेदन दिन सुचित गरिन्छ ।

संयोजक
आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्य समूह

विशेषताहरू

१. साभा भाषाको मान्यता
२. साभा आर्थिक जीवन शैली तथा उत्पादन सम्बन्ध
३. सांस्कृतिक एकरूपता र साभा भूगोल
४. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा स्वीकृत/मान्य परिभाषा

करार संझौता

सल्पासिलिछो गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, (यसपछि पहिलो पक्ष भनिएको) र ..... जिल्ला, ... गाउँपालिका, वडा नं. .... बस्ने श्री ..... (यसपछि दोश्रो पक्ष भनिएको) का बीच ..... गाउँपालिकाको आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९ को कार्य समूह सदस्य पदमा कामकाज गर्न गराउन मिति २०७९ /...../..... को निर्णय अनुसार देहायका कार्य/शर्तको अधिनमा रहि दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षलाई सेवा उपलब्ध गराउन मन्जुर भएकाले यो करारको संझौता गरी एक/एक प्रति आपसमा बुझि लियौं दियौं :

१. कामकाज सम्बन्धमा : दोस्रो पक्षले आफुलाई तोकिएको संलग्न कार्य विवरण अनुसारको कार्य पहिलो पक्षले तोकेको समय र स्थानमा उपस्थित भई गर्नु पर्नेछ र आवश्यकतानुसार तपशिलमा उल्लेखित काम गर्नु पर्नेछ ।
  - (क) आदिवासी जनजातिहरूसंग सम्बन्धित विषयका पूर्व प्रकाशित कृतिहरू लेख रचना तथा ऐतिहासिक आलेख एवं सम्बद्ध अन्य सामग्रीहरूको अध्ययन गर्ने र आवश्यकतानुसार आवश्यक स्थलगत भ्रमण गरि कार्य सम्पन्न गर्ने ।
  - (ख) आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन, २०५८ मा उल्लेखित आदिवासी जनजाति सूचिकृतको लागि मापदण्ड अनुसारको कार्य गर्न निर्देशित भै सूचिकरणका लागि माग भै आएका जातीय संस्था सामाजिक समूहहरूको मागका सम्बन्धमा समेत विशेष ध्यान दिई कार्य सम्पन्न गर्ने ।
  - (ग) आदिवासी जनजातिहरूको सम्बन्धमा इतिहास, संस्कृति, भाषा तथा अन्य मापदण्डको आधारमा विश्लेषण गरि प्रतिबेदन तयार गर्ने ।
  - (घ) विभिन्न आदिवासी जनजातिका प्रतिनिधिमूलक संघ संस्था, सरोकारवालाहरू तथा विषयविज्ञहरूसंग परामर्श, छलफल तथा अन्तरकृया गरि कार्य सम्पन्न गर्ने ।
  - (च) साल्पासिलिछो गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेको आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९ अनुसार कार्य सम्पन्न गरि गाउँ कार्यपालिकालाई प्रतिबेदन पेश गर्ने ।
२. करारमा काम गरे बापत पाँउने पारिश्रमिक :कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन पेश भएपछि भएपछि, पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई १ महिनाको रा. प.तृतीय स्तर स्केल तलब बराबरको एकमुष्ट रकम उपलब्ध गराउनेछ । अन्य भत्ता (दै.भ.भ., महरी भत्ता, यातायात खर्च लगायतका) सेवा सुविधा उपलब्ध हुने छैन ।
३. विदा: दोस्रो पक्षलाई सार्वजनिक विदा बाहेक अन्य कुनै पनि किसिमको विदा उपलब्ध हुने छैन । साथै कार्यालयको लागि आवश्यक परेको खण्डमा विदाको दिनमा पनि सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । यसरी सार्वजनिक विदाको दिनमा कार्यालयमा काम गरेबापत मासिक करार रकमको दामासाहीले रकम दोश्रो पक्षलाई दिईनेछैन ।
४. कार्यालय सम्पत्तिको सुरक्षा: दोस्रो पक्षले कार्यालयको चल अचल सम्पत्तिको नोक्सानी वा हिनामिना गरेमा सो को क्षतिपूर्ति वा हानी नोक्सानीको बिगो दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षलाई दिनु पर्नेछ ।
५. गोप्यता: दोस्रो पक्षले कार्यालयको कागजपत्र, जिन्सी सामान एवं गोप्य कुरा वा कागजात कुनै अनाधिकृत व्यक्तिलाई उपलब्ध गराएको प्रमाणित भएमा दोस्रो पक्षलाई करारबाट हटाई सोबाट भएको हानी नोक्सानीको क्षति पूर्ति दोश्रो पक्षबाट भराईनेछ र कालो सूचीमा समेत राखिनेछ ।
६. करार अवधि:नियुक्ति भएको मितिले एक महिना सम्मको लागि हुनेछ ।
७. प्रचलित कानून लागू हुने: यस संझौतामा उल्लेख नभएको कुरा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।

गाउँपालिकाको तर्फबाट :

हस्ताक्षर :

रोहवर

हस्ताक्षर:

नाम:

दोस्रो पक्ष (करार गर्ने व्यक्ति):

हस्ताक्षर :

अनुसूची - ४

(परिच्छेद ३ बुद्धाँ ४ को दफा २ र ३सँगसम्बन्धित)

साल्पासिलिछो गाउँ, कार्यपालिकाको कार्यालय

चौकिडाढा, भोजपुर

१ नम्बर प्रदेश

च.नं.

प.सं.

मिति:

श्री ..... ,

.....

विषय: नियुक्ति सम्बन्धमा ।

तपौलाई मिति २०७९ .. । .... । ... गतेको निर्णयानुसार आदिबासी जनजाति सूचिकरण कार्यविधि, २०७९ बमोजिम कार्यसमूह सदस्य पदको लागि यसैसाथ संलग्न करार (सम्झौता) बमोजिम मिति २०७.... । .... । ... देखि २०७.... । ..... । .... सम्म करारमा राखिएको हुँदा संलग्न कार्यशर्त अनुरूप आफ्नो काम इमान्दारीपूर्वक र व्यवसायिक मूल्य मान्यता अनुरूप कार्य सम्पन्न गर्नुहुन नियुक्ति गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

आफ्नो काम कर्तव्य पालनामा उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्नुहोनेछ भन्ने विद्यासका साथ आदिबासी जनजाति सूचिकरण कार्य समूह सदस्यमा नियुक्त हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई सहित शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

.....
अध्यक्ष

साल्पासिलिछो गाउँपालिका

बोधार्थ:

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत: कार्य समूलाई कार्य गर्न आवश्यक सहयोग एवं प्रशासकीय व्यवस्थापनउपलब्धगराउनुहुन ।

श्री आर्थिक तथा प्रशासन शाखा ।

अनुसूची - ५

आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यसमूहको सूचना

साल्पासिलिछो गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्यसमूहको

अत्यन्त जरुरी सूचना

यस साल्पासिलिछो गाउँपालिकाको आदिवासी जनजातिहरुको सूचीकरण गर्नेउद्देश्यले साल्पासिलिछो गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको मिति: २०७९ ।११ ।१४ गते बसेको कार्यपालिकाको बैठकबाट आदिवासी जनजातिहरुको सूचीकरण कार्यविधि, २०७९ अनुमोदन भए बमोजिम आदिवासी जनजातिको सूचिकरणका लागि अध्ययन अनुसन्धान गरि सुभाव पेश गर्न गाउँपालिका उपाध्यक्ष एवं आदिवासी जनजातिको सूचिकरण कार्य समूहको संयोजक श्री अस्मिता कुलुंड को संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय कार्यसमूह गठन भई कार्यसमूहले कार्य प्रारम्भ गरिसकेको व्यहोरा सम्बन्धित सबैलाई जानकारी गराईन्छ । आफुलाई आदिवासी जनजाति हौ भनी सूचीकरण गर्न गराउन चाहने र छुटौ पहिचानको माग गर्ने सामाजिक, सांस्कृतिक समुदायहरुले यो सूचना पहिलो पटक प्रकाशित भएको मितिले १५ दिन भित्र निम्न विशेषताहरु समेत आधार मानी औपचारिक रूपमा आवेदन दिन सुचित गरिन्छ ।

संयोजक

आदिवासी जनजाति सूचिकरण कार्य समूह

विशेषताहरु

१. साभा भाषाको मान्यता

२. साभा आर्थिक जीवन शैली तथा उत्पादन सम्बन्ध

३. सांस्कृतिक एकरूपता र साभा भूगोल

४. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा स्वीकृत/मान्य परिभाषा

५. साभा पहिचान

६. साभा इतिहास (लिखित/अलिखित)

७. धर्म, संस्कृति र मूल्य मान्यता

८. यसका अतिरिक्त आफ्नो जातीय पहिचानको विशिष्ट आधारहरु भएमा सो समेत विस्तृत रूपमा उल्लेख गर्ने

यस सम्बन्ध विस्तृत जानकारीको लागि कार्यसमूहको कार्यालय गाउँपालिकाको कार्यालयमा सम्पर्क राख्न अनुरोध छ ।

आवेदन पठाउने ठेगाना

साल्पासिलिछो गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, चौकिडाडा भोजपुर